

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΙΑ΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ.



Πόθεν ἄρα γε ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς ἀφορμὴν λαβὼν, ἐκήρυξε τὴν ἀναγνωσθεῖσαν σήμερον τοῦ εὐαγγελίου παραβολὴν; Προσεκάλεσεν αὐτὸν « εἰς τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων », ἵνα φάγη ἄρτον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Ἐκεῖ οὖν πρῶτον μὲν ἰάτρευσε τὸν ὑδρωπικόν, ἔπειτα ἐδίδαξε πάντας τοὺς

ἐκεῖ εὐρεθέντας τῆς ταπεινοφροσύνης τὸν τρόπον, καὶ τὴν τιμὴν καὶ δόξαν, τὴν ἐξ αὐτῆς προξενουμένην. Μετὰ δὲ ταῦτα, στραφείς πρὸς τὸν ἄρχοντα, τὸν προσκαλέσαντα αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ παραγγείλας αὐτῷ, ἵνα, ὅταν ποιῇ ἄριστον, μὴ προσκαλῆ φίλους καὶ συγγενεῖς, μηδὲ

πλουσίους γείτονας, ἀλλὰ πτωχοὺς, ἀνα-
 πήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς, εἶπε πρὸς αὐτὸν
 ἐὰν ταῦτα ποιῆς, « Μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ
 » ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθή-
 » σεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δι-
 » καίων ». Τότε εἰς τῶν ἐκεῖ εὐσεθέντων,
 ἄνθρωπος ἀμαθής, ὡς φαίνεται, καὶ πα-
 χυλὸς τὸν νοῦν, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι ἐν τῇ
 βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν, ἐ-
 ξεβόησε. « Μακάριος, ὅς φάγεται ἄρτον ἐν
 » τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ ». Ὁ δὲ θεάνθρωπος
 ταῦτα ἀκούσας, ἵνα καὶ αὐτὸν διορθώσῃ,
 καὶ ὅσους ὅμοια φρονῶσι περὶ τῆς βασι-
 λείας τῶν οὐρανῶν, διεκήρυξε τὴν σήμερον
 ἀναγνωσθεῖσαν εὐαγγελικὴν παραβολήν.
 Πᾶσα παραβολὴ σύμβολόν ἐστι καὶ τύπος,
 ὅστις ἄλλα σημαίνει, καὶ οὐχὶ ὅσα δηλοῖ
 τὸ γράμμα· καὶ τὸν μὲν τύπον ἤκούσατε,
 ὅτε ἀνεγνώσθη τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον· Ἀκού-
 σατε δὲ νῦν καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ σημαινόμε-
 νον, ἥγουν τῆς παραβολῆς τὸν σκοπὸν.

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν
 ταύτην· ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖ-
 πνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλοὺς.

Ἄνθρωπον μὲν ὀνομάζει ὁ Ἰησοῦς Χρι-
 τὸς τὸν θεόν, διὰ τὴν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον
 γένος ἄπειρον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν· δεῖπνον
 δὲ τὴν ἐνανθρώπισιν αὐτοῦ, ἐπειδὴ καθὼς
 τὸ δεῖπνον γίνεται οὐχὶ τὸ πρωί, ἀλλὰ τὸ
 ἐσπέρας, ὅταν πληρωθῇ ἡ ἡμέρα, οὕτω καὶ ὁ
 υἱὸς τοῦ θεοῦ οὐκ ἐσαρκώθη εἰς τὴν ἀρχὴν
 τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου, ἀλλ' ὅτε ἦλθε τὸ
 πλήρωμα τοῦ χρόνου· « Ὅτε ἦλθε τὸ πλή-
 » ρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν
 » υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός, γενό-

» μενον ὑπὸ νόμον ». Μέγα δὲ τὸ δεῖπνον,
 ἐπειδὴ « Ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς
 » εὐσεθείας μυστήριον », καὶ ὑψηλὸν καὶ
 ἀκατάληπτον καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις·
 μέγα, ἐπειδὴ ὁ θεὸς ἔλαβε δούλου μορφήν,
 ἄνθρωπος γενόμενος· μέγα, ἐπειδὴ ἐμεγά-
 λυνε καὶ ὑπερύψωσε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν
 « Ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν
 » τοῖς οὐρανοῖς ». Κατὰ ἄλλην δὲ ἔννοιαν
 δεῖπνον ὠνόμασε τὴν ἐνανθρώπισιν αὐτοῦ
 ὁ Ἰησοῦς διὰ τὸν μυστικὸν δεῖπνον, ἐν ᾧ
 μεταλαμβάνομεν τὸ σῶμα καὶ πίνομεν τὸ
 αἷμα αὐτοῦ· μέγα δὲ τὸ δεῖπνον τοῦτο, ἐ-
 πειδὴ, διὰ τῆς τοιαύτης μεταλήψεως συν-
 ενούμενοι τῷ σαρκωθέντι λόγῳ συνδοξαζό-
 μεθα αὐτῷ, καὶ γινόμεθα θεοὶ κατὰ χάριν.
 Τοῦτο οὖν ἐστὶ τῆς παραβολῆς τὸ νόημα·
 ὅτε ὁ πανάγαθος καὶ φιλανθρωπότατος
 θεὸς καὶ πατὴρ εὐδόκησεν, ἵνα σαρκωθῇ ὁ
 μονογενὴς υἱὸς αὐτοῦ, τότε ἐκάλεσε πολλοὺς,
 ἵνα πιστεύσωσιν εἰς τοῦτο τὸ μέγα μυστήριον.
 Διὰ τί δὲ ἄρα γε εἶπε πολλοὺς, καὶ οὐχὶ
 πάντας; « ὁ θεὸς θέλει πάντας σωθῆναι,
 » καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν »· χωρὶς
 δὲ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως οὐδεὶς σώζεται.
 Διὰ τί οὖν οὐκ εἶπεν, ἐκάλεσε πάντας,
 ἀλλ' « ἐκάλεσε πολλοὺς »; διότι ἡ παρα-
 βολὴ ἔχει δύο νοήματα, τὸ τῆς εἰκόνος καὶ
 τὸ τοῦ εἰκονιζομένου, ἢ τὸ τοῦ γράμματος
 καὶ τὸ τοῦ πνεύματος· ὅθεν πᾶσα παραβο-
 λὴ ἔχει τινὰ λόγια ἀρμόζοντα μόνον εἰς
 τὴν σειρὰν τοῦ γράμματος καὶ τῆς εἰκόνος,
 οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ εἰκονιζομέ-
 νου καὶ τοῦ πνεύματος· εἶπεν οὖν πολλοὺς
 διὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ κατὰ τὸ γράμμα νο-
 ῆματος τῆς παραβολῆς· ἐπειδὴ, ἐὰν ἔλεγεν,

αὐτόθι.
14.Λουκ. 14,
15.αὐτόθι.
16.Γαλ. 4,
4.1. Τιμ. 3,
16.ἔξρ. 3,
1.1. Τιμ.
2, 4.

ἐκάλεσε πάντας, οὐδεμίαν πιθανότητα εἶχεν ὁ λόγος· διότι τίς ποτε, δεῖπνον ἐτοιμάσας, προσκαλεῖ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἵνα μετ' αὐτοῦ δειπνήσωσι; τὸ οὖν πολλοὺς κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ γράμματος σημαίνει τὸ πάντας κατὰ τὸ νόημα τοῦ πνεύματος. Εἰπὼν δὲ τὸ ἐκάλεσε, δηλοποιεῖ καὶ τὸ διὰ τίνος ἐκάλεσε, λέγων·

Λουκ. 14,
17.

Καὶ ἀπέστειλε τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι πάντα.

Συνήθεια ἦν τότε, ὡς φαίνεται, ἵνα καὶ πρὸ τοῦ δεῖπνου, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου πάλιν προσκαλῶσι τοὺς καὶ πρότερον εἰς τὸ δεῖπνον προσκεκλημένους. Ἦσαν δὲ πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας προσκεκλημένοι οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὴν πίσιν τούτου τοῦ μυστηρίου ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, οἵτινες προκατήγγειλαν αὐτοῖς τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐσομένην σωτηρίαν, παραγγείλαντες εἰς αὐτοὺς τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν καὶ ὑπακοήν· « Προφήτην, εἶπεν ὁ θεόπνευστος » Μωϋσῆς πρὸς αὐτούς, ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου, » ὡς ἐμέ, ἀναστήσει σοι Κύριος ὁ θεός σου· » αὐτοῦ ἀκούσατε ». Καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ δὲ τοῦ δεῖπνου, ἤγουν τότε, ὅτε εὐδόκησεν ὁ θεός ἐκτελέσαι τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἵνα καλέσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Δούλον δὲ

Λουκ. 18,
15.

Φίλιπ. 2,
7. 8.

Ἰωάν. 4,
24.

αὐτὸν ὠνόμασεν, « ὡς δούλου μορφήν » λαβόντα, « καὶ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων » γενόμενον, καὶ σχήματι εὐρεθέντα ὡς ἀνθρώπον, καὶ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς αὐτοῦ ποιήσαντα, καὶ τελειώ-

σαντα αὐτοῦ τὸ ἔργον. Ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς ὁ ἀπεσταλμένος υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ διὰ λόγου, εἰπὼν πρὸς αὐτούς· « Δεῦτε πρὸς με πάντες » οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ » ἀναπαύσω ὑμᾶς· — καὶ, Ἄπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν » οὐρανὸν ἀνεωγῆτα· — καὶ, Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη » ἔτοιμά ἐστι πάντα, », ἤγουν ἡ ἄφεςις τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἡ υἰοθεσία, καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἐκάλεσεν αὐτοὺς καὶ διὰ τῶν ἰσχυρῶν τῆς θείας γραφῆς ἐπιχειρημάτων, πότε μὲν λέγων πρὸς αὐτούς, « Εἰ ἐπιστεύ- » ετε Μωσῆ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ » ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψε· » ποτὲ δὲ « Δαβὶδ οὖν » Κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ » ἐστίν; » Ἐτι δὲ ἐκάλεσεν αὐτοὺς πρὸς τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν καὶ διὰ τῶν ἐξαισίων θαυμάτων, ὅσα ἐποίησεν ἐνώπιον αὐτῶν.

Ματ. 11,
28.

Ἰωάν. 1,
52.

αὐτ. 5,
46.

Ματ. 22,
43. 45.

Λουκ. 14,
18.

19.

20.

Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παρατεῖσθαι πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν, καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

Τίνες εἰσὶν οὗτοι, οἵτινες, πρῶτοι προσκαλεσθέντες, ἀπὸ μιᾶς, ἤγουν συμφώνως, ἐπροφασίσθησαν, καὶ οὐκ ἐδέχθησαν τὸ κάλεσμα; — Οὗτοί εἰσιν οἱ Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς, καὶ νομοδιδάσκαλοι, καὶ οἱ

ἀρχοντες τῶν Ἰουδαίων· τούτους πρώτους ἐκάλεσεν ὁ Κύριος, ὡς ἀναγινώσκοντας τὰς θείας γραφάς, καὶ ὡς μαθόντας ἐξ αὐτῶν τὰ περὶ τῆς εἰς τὸν κόσμον παρουσίας αὐτοῦ. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἄλλοι μὲν ἀπεστράφησαν τὴν πρόσκλησιν, προβάλλοντες τὴν ἀγορὰν τοῦ ἀγροῦ, ἤγουν τὰς κοσμικὰς αὐτῶν ὑποθέσεις καὶ ματαιότη-
 τας· διότι ὁ ἀγρός σημαίνει τὸν κόσμον, κατὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, ὅστις εἶπεν « Ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος ». Ματ. 13, 38. Παραιτοῦνται οὖν οὗτοι, ἐπειδὴ δούλοι ἦσαν τῆς κοσμικῆς ματαιότητος καὶ φαντασίας· ὅθεν καὶ ἔλεγον « Ἡμεῖς τοῦ Μωσέως ἐσμέν μα-
 » θηταί· ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι Μωσῆ λελάληκεν » ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν ». Ἰωάν. 9, 28, 29. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐπροφασίσθησαν, προβάλλοντες τὴν ἀγορὰν τῶν πέντε ζεύγων τῶν βοῶν, ἣτις σημαίνει τὴν προσήλωσιν εἰς τὰς τρυφὰς τῶν πέντε αἰσθήσεων, αἰτινες πέντε ζεύγη εἰσὶ· διότι δύο ἔχομεν ὀφθαλμούς, δύο ὦτα, δύο τῆς ῥινός πόρους, δύο τῆς γεύσεως ὄργανα, ἤγουν τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν οὐρανίσκον, δύο ἄφας εἰς πάντα τὰ μέλη, τὴν ἔξω καὶ τὴν ἔσω, ἤγουν τὴν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ σώματος ἡμῶν γενομένην, καὶ τὴν ἔσω εἰσχωροῦσαν ἄχρι τῆς καρδίας καὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν· οὗτοι οὖν ἐκδοτοὶ ὄντες εἰς τὰς τρυφὰς τῶν αἰσθήσεων, καὶ μὴ δυνάμενοι χωρῆσαι τὴν πνευματικὴν καὶ οὐράνιον τοῦ προσκαλοῦντος αὐτοὺς σωτῆρος διδασκαλίαν, ἔλεγον αὐτ. 6, 60. « Σκληρός ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται » αὐτοῦ ἀκούειν » ; Ἄλλοι δὲ οὐ μόνον παρητήθησαν, ἀλλ' εἶπον, ὅτι οὐ δύνανται ἐλθεῖν διὰ τὴν γυναῖκα· ἐφανέρωσε δὲ ὁ

σωτῆρ διὰ τοῦ « Οὐ δύναμαι ἐλθεῖν » τὸ κράτος καὶ τὴν δύναμιν τοῦ δεσμοῦ τῶν σαρκικῶν προσπαθειῶν καὶ ἀμαρτημάτων. Οὗτοι δὲ οἱ τρεῖς παρητημένοι σημαίνουσι πάντας τοὺς φιλοκτῆμονας, καὶ φιληδόρους, καὶ φιλοσάρκους ἀνθρώπους, ἴοιτινες, προσκαλούμενοι ὑπὸ τῆς εὐαγγελικῆς φωνῆς εἰς μετάνοιαν, καὶ εἰς τὴν μετάληψιν τῶν θείων μυστηρίων, καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐπουρανίου βασιλείας, παραιτοῦνται, οἱ μὲν διὰ τὴν φροντίδα τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν, οἱ δὲ διὰ τὰ ἐκ τῶν ἡδονῶν ἐμπόδια, οἱ δὲ διὰ τὸν δεσμόν τῶν σαρκικῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν. Ἀκούσωμεν δὲ καὶ τὰ ἐξῆς παραβολικὰ λόγια.

Καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἐ- Λουκ. 14, 21. κεῖνος, ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε, ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης, εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔ-
 ξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.

Ὁ δούλος σημαίνει, ὡς εἶπομεν, τὸν μορφὴν δούλου λαβόντα Ἰησοῦν Χριστόν. Πῶς οὖν αὐτὸς ἔρχεται, καὶ δηλοποιεῖ πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ, ἤγουν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ, ὅστις τὰ πάντα γινώσκει, τὰς προφάσεις τῶν μὴ θελώντων εἰς αὐτὸν πιεῦσαι ; Περιέχει πολλάκις ἡ παραβολή, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, λόγια τινὰ ἀναγκαῖα μόνον εἰς τὸν παραβολικὸν λόγον, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ σημαινόμενα· ὅθεν, ἵνα ἀκολουθήσῃ τοῦ παραβολικοῦ λόγου ἡ

σειρά, φανερωθῆ δὲ καὶ ἡ ἀγανάκτησις τοῦ θεοῦ κατὰ τῶν προφασιζομένων, παρέστησε τὸν δοῦλον παραγενόμενον καὶ ἀναγγέλλοντα πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ τὰς προφάσεις τῶν προφασιζομένων. Βλέπε δὲ ποῦ στέλλεται ὁ θεάνθρωπος· εἰς τὰς πλατείας ζέλλεται καὶ εἰς τὰς ῥύμας· οὗτοι δὲ εἰσι τόποι, ὅπου οὐδὲ ἡγεμόνες κάθηνται, οὐδὲ ἄρχοντες, οὐδὲ μεγαστᾶνες, οὐδὲ πλούσιοι, ἀλλ' ὁ κοινὸς λαὸς περιέρχεται. Ποῖοι δὲ οἱ κατὰ τὴν πατρικὴν παραγγελίαν ὑπ' αὐτοῦ προσκαλεσθέντες καὶ πιστεύσαντες; Ἰουδαῖοι πτωχοί, ἀνάπηροι, ἤγουν ἐλλειπεῖς κατὰ τὰ κοσμικὰ πράγματα καὶ ἀνίσχυροι, τυφλοί, ἤγουν ἀμαθεῖς καὶ ἀγράμματοι, χωλοί, ἤγουν ἀτελεῖς κατὰ τὰ σωματικὰ προτερήματα· τοῦτο δὲ αὐτὸ δι' ἄλλων λόγων ἐφανέρωσεν ὁ θεηγόρος ἀπόστολος, εἰπὼν, «Τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξου» θενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, καὶ τὰ μὴ ὄν» τα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ».

1. Κορ.
1, 28.

Λουκ. 14,
22.

Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστὶ.

ἰωάν. 17,
1, 4.

Πότε ταῦτα εἶπε πρὸς τὸν θεόν καὶ πατέρα αὐτοῦ ὁ θεάνθρωπος; Ὄταν ἐπλησίασεν ὁ καιρὸς τοῦ πάθους αὐτοῦ, τότε «ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐ» ρανόν», καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶπε καὶ τοῦτο, «Τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς» μοι, ἵνα ποιήσω». Σημαίνουσι δὲ ταῦτα τὴν ἄκραν ὑπακοὴν τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ φύσεως εἰς τὴν ὑπερούσιον φύσιν τῆς θεότητος· ἐτι δὲ καὶ τὸ ὅτι οὐδεὶς οὐδὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οὐδὲ ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἐπίστευσεν

εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εἰμὴ κατ' εὐδοκίαν τοῦ θεοῦ καὶ πατρός αὐτοῦ, κατὰ τὸ εἰρημένον « Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ^{ἰωάν. 6, 44.} » ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ » αὐτόν ». Διὰ δὲ τοῦ « Καὶ ἔτι τόπος » ἐστὶν » ἐφανέρωσε μὲν τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὸ εὐρύχωρον, ἐφανέρωσε δὲ καὶ τὸ ὅτι οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν πιστεύσαντας ἠτοίμασεν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου τὴν θείαν αὐτοῦ βασιλείαν· « Καὶ ἔτι τόπος ἐστὶ »· καὶ οἱ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐκλεκτοὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν βασιλείαν, ἔτι τόπος ἐστὶν ἠτοιμασμένος καὶ διὰ τοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν πιστεῦσαι μέλλοντας.

Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν δοῦ- ^{Λουκ. 14, 23.} λον, ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου.

« Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς » τοῦτο σημαίνει, ὅτι εὐδόκησεν ὁ θεός, ἵνα τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων, καὶ μεταδοθῇ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀπίστους καὶ εἰδωλολάτρας τοὺς εὐρισκομένους ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀσεβείας, ἤγουν ἐν τῇ ἀκαταστασίᾳ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἐν τῷ φραγμαῷ, ἤγουν ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ· φραγμὸν δὲ ὠνόμασεν αὐτήν, καθότι χωρίζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς ὁ φραγμὸς χωρίζει ἀπ' ἀλλήλων τοὺς τόπους. Ποίαν δὲ ἄρα ἔννοιαν ἔχει τὸ « Καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν »; σημαίνει ἄρα γε τὸ βίασον, δυνάστευσον, βασιάνισον σωματικῶς, καθὼς τινες τῶν ἑτεροδόξων

κακῶς καὶ παραλόγως οὕτω νοήσαντες, μυριάδας ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, καὶ κατέκαυσαν; Μὴ γένοιτο! ὁ λόγος, οὐχὶ δὲ ἡ ῥάβδος πείθει τὸν νοῦν, ὁ δὲ νοῦς ἐγείρει τὴν θέλησιν, ἢ δὲ θέλησις προαιρεῖται καὶ δέχεται τῆς πίστεως τὰ δόγματα. « Εἴτις » θέλει, εἶπεν ὁ Κύριος, ὀπίσω μου ἐλθεῖν ». Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἔθνη οὐδὲ τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἐγνώριζον, οὐδὲ νόμον θεῖον εἶχον, οὐδὲ λόγια προφητικά, οὐδὲ θεῖαν γραφήν, ὁδηγοῦσαν αὐτοὺς πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καθὼς ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός, βεβουθισμένα δὲ ἦσαν εἰς πᾶν εἶδος ἀμαρτίας, τοῖς πάθεσι λατρεύοντες, καὶ θεοὺς προσκυνοῦντες μεθύσους, καὶ μοιχοὺς, καὶ ἀδίκους, καὶ ἄρπαγας· διὰ τοῦτο ἀναγκαῖοι ἦσαν διὰ τὴν τούτων ἐπιστροφὴν τρόποι ἰσχυρότεροι, δυνάμενοι πείσαι αὐτοὺς καὶ φωτίσαι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Σημαίνει οὖν τὸ ἀνάγκασον τὸ κατάπεισον τὸν νοῦν δι' ἐπιχειρημάτων ἰσχυρῶν, ὅποια ἦσαν τὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς Ἀρεοπαγίτας· φώτισον τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ φωτός τῆς ἀγίας ζωῆς, ὅποια ὑπῆρχεν ἡ φωτοδόλος πολιτεία τῶν θεοκηρύκων ἀποστόλων· νίκησον τὴν καρδίαν αὐτῶν διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν θαυμάτων, ὅποια ἦσαν τὰ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ τελεσθέντα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν. Τὸ δὲ « Ἴνα γεμισθῆ· ὁ οἶκός μου » παρίστησι τὴν ἄμετρον φιλανθρωπίαν· καὶ τὸ πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἔλεος τοῦ θεοῦ, ὅστις θέλει, ἵνα πάντες οἱ εἰς τὸ μυστήριον τῆς εὐσεβείας πιστεύσαντες ἀπολαύσωσι τῆς θείας αὐτοῦ

βασιλείας. Τοιουτοτρόπως δὲ δηλοποιήσας ὁ θεὸς τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ἐπάγει εὐθὺς καὶ τὴν δικαίαν αὐτοῦ ἀπόφασιν κατὰ τῶν προσκαλεσθέντων καὶ μὴ θελησάντων πεισεῦσαι εἰς αὐτόν.

Λέγῳ γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δεῖπνου· πολλοὶ γὰρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. Λουκ. 14, 24.

Ταύτην τὴν ἀπόφασιν ἐξεφώνησεν ὁ Κύριος ἐξόχως κατ' ἐκείνων τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες προσκεκλημένοι μὲν ἦσαν ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς καὶ αὐτὸς ὁ θεάνθρωπος πρὸς τὴν εἰς αὐτόν πίστιν· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀνάξιοι γέγονασι καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ, καὶ τῶν θείων μυστηρίων, καὶ τῆς θείας αὐτοῦ βασιλείας. Οὐδεὶς, λέγει, ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐκαλέσθησαν καὶ οὐκ ἐπίστευσαν, ἀπολαύσει τῶν ἐπουρανίων μου δωρεῶν. Ἀρμόζει ὁμῶς ἡ ἀπόφασις καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ὅσοι προσκαλοῦνται πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καὶ οὐ δέχονται αὐτήν, ἢ δεχόμενοι ἀθετοῦσι διὰ τῆς ἀρνήσεως, ἢ διὰ τῶν πονηρῶν ἔργων, τῶν ἐναντίων τῆς πίστεως· διὰ τοῦτο εἶπε τὸ « πολλοὶ κλητοί », ἡγοῦν πολλοὶ εἰσιν οἱ ὑπὸ θεοῦ προσκαλούμενοι, ὀλίγοι δὲ εἰσιν οἱ διὰ τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν καὶ τὴν τῶν καλῶν πράξεων ἐργασίαν γινόμενοι ἐκλεκτοί, καὶ ἄξιοι τῆς αἰωνίου μακαριότητος.